

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Павел Георгиев Павлов

Варненски свободен университет „Черноризец Храбър”, член на научно жури със заповед № Р-109-247/13.06.2022 г. на Ректора на Медицински университет – Варна

Адрес за кореспонденция: гр. Варна, 9007 Чайка, ул. „Янко Славчев“ 84

E-mail: pavlov_p@vfu.bg, Телефон: 0887 624 688

за дисертационен труд на тема : „ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ПОЗИЦИОНИРАНЕТО НА БЪЛГАРИЯ НА МЕЖДУНАРОДНИЯ ПАЗАР КАТО ЦЕЛОГОДИШНА ДЕСТИНАЦИЯ ЗА ЗДРАВЕН, МЕДИЦИНСКИ, СПА И УЕЛНЕС ТУРИЗЪМ“

с автор СИЙКА АНАСТАСОВА КАЦАРОВА

Научен ръководител

проф. Годорка Костадинова, д.и.

за придобиване на образователна и научна степен „доктор” в област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.7.

Администрация и управление, специалност „Организация и управление на извън сферата на материалното производство (в здравеопазването)”

I. Данни за процедурата

Сийка Анастасова Кацарова е докторант в свободна форма на обучение в катедра: „Икономика и управление на здравеопазването Медицински университет „Проф. Параскев Стоянов“ гр. Варна (МУ-Варна) по докторска програма „Организация и управление на извън сферата на материалното производство (в здравеопазването)” в професионално направление 3.7. Администрация и управление, област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки.

Дисертационният труд е обсъден и насочен за защита на на 1.06.2022г. на заседание на катедра „Икономика и управление на здравеопазването“ към факултет „Обществено здравеопазване“ при МУ-Варна.

Дисертант Кацарова е изпълнила успешно индивидуалния учебен план на докторанта с необходимия брой кредити и е получила положителна атестационна оценка за обучението си в МУ – Варна. Представени са всички необходими документи по процедурата, предвидени в Закона за развитие на академичния състав на Р България, Правилника за приложението му и Правилника за развитие на академичния състав на МУ – Варна.

I. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Дисертационният труд на Сийка Кацарова е разработен в общ обем от 136 стандартни страници. В структурно отношение разработката съдържа въведение, основен текст в три глави, изводи и препоръки, заключение, списък на използваната литература и приложения. В основния текст се съдържат 9 таблици и 15 фигури.

Дисертационното изследване е осъществено въз основа на анализирани и проучени 133 заглавия на български и английски, в т.ч. нормативни документи и официални източници, книги, монографии, статии в научни и периодични издания, статистически източници, доклади и анализи на международни организации.

Темата на разработката е дисертабилна и отразява все по-нарастващата роля на здравния, медицински, СПА и уелнес туризъм в европейски и световен план в контекста на динамичните промени в макро средата, включително въздействието на ковид пандемията от 2020 година.

II. Характеристика и оценка на съдържанието на дисертационния труд

Във въведението се обосновава изборът на темата в контекста на нейната актуалност и практическа приложимост. Коректно са формулирани изследователският проблем и авторовата теза. Основната теза е допълнена и с няколко подтези. Правилно са дефинирани целта на дисертационния труд и поставените за решаване задачи. Основната цел е “да се анализират възможностите на България за развитие на целогодишен здравен туризъм с фокус върху направленията медицински туризъм, медикъл-СПА, СПА и уелнес туризъм и с оглед позиционирането ѝ на международния пазар като дестинация, предлагаща качество в този специализиран туристически продукт”.

Определени са обектът и предметът на изследването, приложен е адекватен изследователски инструментариум. Посочените ограничения по изследваната тема показват добро познаване на проблематиката и наличие на добра ориентация в реалната обстановка при анализ и оценка на уникалните предимства, с които дестинация България може да се конкурира на международния пазар като целогодишна дестинация за здравен туризъм.

Докторант Кацарова е успяла да осъществи добър достъп до мениджърите на българските спа хотели и техните екипи и в цялото изложение личи нейната професионална и персонална ангажираност към темата.

В литературният обзор е отделено основно внимание на същностните характеристики на здравния туризъм (медицински, медикъл-СПА, СПА и уелнес) и Държавната регулация на Република България в сектора. Анализирани са предимствата на българските СПА курорти и възможностите за позициониране на България като дестинация за целогодишен здравния туризъм на Европейския туристически пазар.

В първа глава е представен анализ на факторите, оказващи влияние върху развитието на медикъл-спа, спа, уелнес и медицински туризъм, който би допринесъл в практиката за формулиране на адекватни политики в тази област както на национално, така и на регионално ниво.

Във втора глава на дисертацията са селектирани и анализирани добри практики в Европа, като се поставя акцент на успешния модел на водещите дестинации за международен здравен туризъм - Германия и Унгария.

Още в тази част на дисертацията дисертант Кацарова формулира категоричното си становище, че за позиционирането на България на европейския и световния пазар за здравен туризъм, е необходимо провеждане на цялостна държавна политика и финансова подкрепа в този сектор. Тук ясно проличава нейният богат професионален опит и информираност по темата.

В трета глава на дисертацията са представени резултатите от извършените проучвания за нагласите на мениджмънта относно приоритети в предлагането в здравния туризъм; за оценка на състоянието на сектора, вкл. свързани с пандемията от COVID-19 затруднения; за приоритетни направления при провеждане на балнеолечение в Европа и конкретно в България. На базата на теоретичните постановки, на анализа на стратегическите документи и резултатите от собственото проучване, с включване на сравнителен анализ с други европейски проучвания, в които участва и България, е

изработен „Модел за развитие на здравен туризъм“. Той е адаптиран по модел на д-р Т. Ангелова и представя иновативно портфолио за методологична подкрепа при практическото изпълнение целите на здравния туризъм и позиционирането на България на европейския спа, уелнес и здравен пазар. Ценни за практиката са **изводите и препоръките**, формулирани в края на дисертационния труд.

Основният текст на дисертацията завършва с логично заключение.

III. Приноси и значимост на разработката за практиката

Приемам приносите на дисертацията, формулирани в автореферата:

- Дефинирани са основните етапи в развитието на България като конкурентна дестинация за здравен туризъм, с фокус върху медикъл – СПА, СПА и уелнес туризма;
- Идентифицирани и анализиарани са областите, вкл. медицински, с които България може да се конкурира на пазара на здравния туризъм в Европа.
- Проведено е комбинирано национално проучване, включващо и периода на пандемия с Covid -19 през 2020г., за обсъждане на нагласите за съществуващото предлагане, търсене, пазарна ориентация и позициониране на България на европейския пазар на медикъл-СПА, СПА и уелнес туризма.
- Разработен е модел за развитие на здравен туризъм в България чрез иновативно портфолио от лечения и позиционирането ѝ като дестинация, предлагаща конкурентен продукт.
- Формулирани са препоръки от оперативен и концептуален характер за развитие на здравния туризъм в България.

IV. Препоръки и въпроси

В рамките на коректността отбелязвам, че в основния текст на дисертацията и в автореферата има допуснати технически грешки, които могат лесно да се отстранят.

Имам следният въпрос към дисертант Сийка Кацарова: “ Има ли реалистична възможност да се осъществят някои от препоръчаните стъпки в дисертационния труд чрез европейски програми и проекти? “.

V. Автореферат и публикации по труда

Авторефератът е в обем от 60 страници и представя коректно структурата и съдържанието на дисертационния труд. Във връзка с темата на дисертацията Сийка Кацарова е представила 5 публикации в научни издания на български и на английски език, вкл. участие в глава от международна монография.

VI. Заключение

Дисертационният труд на Сийка Кацарова е актуално изследване на позиционирането на България на международния пазар като целогодишна дестинация за здравен, медицински, спа и уелнес туризъм. Авторката демонстрира в дисертацията си отлични теоретични и практически познания, последователност, убеденост, ангажираност към практическите решения и стратегическа визия за развитието на здравния туризъм в България.

Дисертационният труд отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав на Р България, Правилника за приложението му и Правилника за развитие на академичния състав на Медицински университет“ проф. д-р Параскев Стоянов“ -Варна.

Изброените аргументи ми дават убеденост да дам положителна оценка и да предложа присъждане на **образователна и научна степен „Доктор“** по научна специалност „Организация и управление извън сферата на материалното производство (в здравеопазването)“ в професионално направление 3.7. Администрация и управление на **Сийка Анастасова Кацарова.**

14.07.2022г.

Варна

Член на Научното жури:

(Проф. д-р Павел Павлов)